

Retorn al mite del bon salvatge

El llibre de Yuval Noah Harari, *Sàpiens. Una breu història de la Humanitat* (Edicions 62/Debate), ha estat tot un *best-seller* a Israel, d'on és originari l'autor, però també ha generat polèmica per algunes de les idees que presenta, sobretot les que estan relacionades amb les seves prediccions sobre el futur de l'home. Serem ciborgs? Dominaran el món els robots intel·ligents? Aconseguirem la immortalitat, tal com prediu Harari?

Segons David Bueno, professor de genètica a la Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona, el llibre s'ha de llegir amb ulls crítics, ja que conté moltes parts "demagògiques". Ras i curt, adopta el mateix to científic per parlar de temes que van més enllà de la ciència, sobretot quan tracta d'aspectes relacionats amb l'avenir de l'home: "Quan diu, per exemple, que al 2050 els rics seran immortals a base de pastilles que els allargaran la vida deu anys, i així successivament, ho presenta com si fos una realitat científica quan en realitat això no apareix ni a la base

Neolítica. "No és cap frau i no ens han enganyat, tal com defensa Harari en l'assaig; és cert que la nostra vida va empitjorar i que la manca de varietat alimentària va provocar malalties, però cal tenir present que abans l'esperança de vida era de 30 anys, i després de la Revolució es va arribar als 80!"

Amb tot, *Sàpiens* conté "algunes idees bones", com ara concebre els homes com a "creadors de ficció", un tret que ens diferencia de qualsevol altre animal, o bé quan assevera que "la cultura és com un virus que es va propagant".

Bueno tampoc no nega el fet que és un volum molt llegidor. S'ha de dir que Harari afronta

De liana en liana, feliç

La figura de Tarzan és la traducció literària per excel·lència del mite del bon salvatge, i amb ella arriba de ple a l'imaginari del segle XX. El personatge del nen criat a la selva per ximpanzés el va crear l'escriptor Edgar Arriss Burroughs (1875-1950) en una novel·la homònima apareguda el 1912. Contràriament a un Robinson Crusoe (recordem, el personatge de Daniel Defoe), en què el naufrag acaba dominant la natura per a les seves finalitats (reflexeja l'esperit protestant segons el qual l'home ha d'enriquir-se per lloar Déu), Tarzan respon a un model respectuós d'actuació envers la natura. Si bé s'alça per damunt la resta d'animals gràcies a la seva intel·ligència –com el bon salvatge de Rousseau–, no coneix els vicis d'origen social, l'enveja, la mentida, la hipocresia o la mesquinesa. A l'extrem contrari, es troba la teoria de Hobbes: l'home és un llop per als homes, i gràcies al contracte social s'aconsegueix dominar la violència humana innata.

més fiable en qüestions científiques. Per tant, són teories no validades per la comunitat científica i que en realitat responen més a una esperança que a fets corroborats", assevera Bueno.

Pel que fa al desenvolupament dels homes en ciborgs, una altra de les teories d'Harari, el professor de genètica considera que és viable que, gràcies als avenços de la nanotecnologia, es puguin millorar les prestacions dels homes i ampliar el ventall d'implants. Ara bé, el professor té seriosos dubtes sobre la possibilitat que els homes arribin a ser immortals. Harari pensa que la mort és un problema tècnic i que la ciència afronta tot problema tècnic amb una solució tècnica. Segons Bueno les coses no són tan senzilles. "El cos es va deteriorant amb el pas dels anys i per ser immortals caldria aturar l'envelliment del DNA, però fer cèl·lules immortals és justament el càncer, que desenvolupa tumors."

Un altre aspecte que critica Bueno és la manera com l'autor presenta la Revolució

temes complexos i els presenta de manera molt entenedora pensant sempre en un públic neòfit. Aquest aspecte divulgador, que amenitza amb una bona dosi d'humor i més d'una anècdota divertida, és un dels aspectes més reeixits del volum. Per a l'editora, Pilar Bertran, també és important el fet que és capaç d'unir disciplines que habitualment caminen separades, com són la història, l'antropologia, la sociologia i la filosofia, i oferir així una mirada *macro* sobre el futur de l'home.

Per acabar, una de les qüestions que més preocupen l'assagista és la pregunta per la felicitat. En aquest sentit, Bueno assenyala com Harari sembla prendre partit per la teoria del bon salvatge de Rousseau: "Defensa que l'home és més feliç en contacte amb la natura i lluny de l'estrès de la vida actual, però també hem de tenir present que abans les condicions de vida eren molt més dures i, per exemple, les dones morien amb molta freqüència durant el part." *

Johnny Weissmuller va ser l'actor que més va encarnar el paper de Tarzan a la gran pantalla / ARXIU